

**ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน
ในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี***

**FACTORS AFFECTING DEMOCRATIC CITIZENSHIP OF PEOPLE IN DON KHLANG SUBDISTRICT
DAMNOEN SADUAK DISTRICT, RATCHABURI PROVINCE**

ธีรภัทร หยวกจ้อย

สมชาย ชูเมือง

Teerapat Yuakjooy

Somchai Chumuang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Ratchaburi Buddhist College

Corresponding Author E-mail: Paladteerapat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี 3) เพื่อนำเสนอความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1.ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี พบว่า หลักฆราวาสธรรม 4 มี 3 ด้านที่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ 1) ด้านทมะ การฝึกฝน 2) ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ 3) ด้านจาคะ ความเสียสละ 3.นำเสนอความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการประยุกต์ใช้หลักฆราวาสธรรม ควรมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในระบอบประชาธิปไตยควรยึดหลักฆราวาสธรรม 4 ได้แก่ ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ พบว่า ความซื่อสัตย์ที่ยึดความเสมอภาคและความรับผิดชอบ

*Received May 14, 2025; Revised May 31, 2025; Accepted June 16, 2025

ด้านทมะ การฝึกฝน พบว่า การฝึกฝนคุณธรรมด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองและเคารพกฎหมาย ด้านขันติ ความอดทน พบว่า ความอดทนต่อความหลากหลายเพื่อสร้างความยุติธรรม และด้านจาคะ ความเสียสละ พบว่า ความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ และการทำงานเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่า สำหรับคนรุ่นหลัง

คำสำคัญ: หลักฆราวาสธรรม, ความเป็นพลเมือง, ประชาธิปไตย

Abstract

This research aims to 1) study the level of democratic citizenship of people in Don Khlang Sub-district, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province; 2) study the factors affecting the democratic citizenship of people in Don Khlang Sub-district, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province; and 3) present the democratic citizenship of people in Don Khlang Sub-district, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province. The data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis. The quantitative research instrument was a questionnaire, and the qualitative research collected data from key informants using the descriptive content analysis technique.

The research results found that 1. The level of democratic citizenship of people in Don Khlang Sub-district, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province was found to be at a high level overall. When considering each aspect, it was found to be at a high level in all aspects. 2. Factors affecting the democratic citizenship of people in Don Khlang Sub-district, Damnoen Saduak District Ratchaburi Province found that the 4 principles of lay morality had 3 aspects that had statistically significant effects at the 0.01 level, ranked according to the following equation: 1) Dhamma, training 2) Truth, honesty 3) Charity, sacrifice 3. Presenting the citizenship in a democratic regime of people in Don Khlang Subdistrict, Damnoen Saduak District, Ratchaburi Province by applying the principles of lay morality. There should be promotion of morality and ethics in a democratic regime. It should adhere to the principles of lay morality 4, namely, Truth, honesty, found that honesty that adheres to equality and responsibility; Dhamma, training, found that practicing morality by participating in politics and respecting the law; Khanti, endurance, found that tolerance for diversity to create justice; and Charity, sacrifice, found that sacrifice for the benefit of the public, resolving conflicts peacefully, and working to create a better future for the next generation.

Keywords: lay principles, citizenship, democracy

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ระบุหลักการพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยไว้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะในมาตรา 3 ที่ระบุว่า “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย” ซึ่งใช้อำนาจผ่านกลไกต่าง ๆ ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2560) ส่งผลให้ “ประชาชน” มีสถานะไม่ใช่เพียงผู้รับผลประโยชน์จากรัฐเท่านั้น หากแต่เป็น “เจ้าของอำนาจ” ที่มีบทบาทสำคัญในการดำรงไว้ซึ่งระบบการปกครองและตรวจสอบกลไกอำนาจอย่างมีส่วนร่วม หลักการนี้สะท้อนถึงความสำคัญของการสร้าง “ความเป็นพลเมือง” ที่ไม่ได้หมายถึงเพียงสถานะทางกฎหมาย แต่ยังรวมถึงการมีจิตสำนึก ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะอย่างตื่นรู้ อย่างไรก็ตาม กระบวนการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในหลายพื้นที่ของประเทศไทยยังคงเผชิญความท้าทาย โดยเฉพาะในระดับชุมชนท้องถิ่นซึ่งมีบริบทเฉพาะด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เป็นชุมชนชนบทที่มีรากฐานทางเศรษฐกิจจากเกษตรกรรมและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง เพื่อตอบสนองต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

ประชาธิปไตยของไทยในปัจจุบันที่เกิดจากการที่ประชาชนไม่มีความเป็น “พลเมือง” (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2555) เห็นได้จากการที่ประชาชนไม่มีจิตสำนึกความเป็นพลเมือง เป็นแต่เพียงผู้อยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์หรือชนชั้นปกครองใหม่ ที่มาจากการเลือกตั้งที่สำคัญ คือ เกิดการแตกแยกในสังคมประชาชนไม่ยอมรับความแตกต่างและไม่เคารพสิทธิเสรีภาพของกันและกัน ความเห็นที่ต่างกันจึงนำไปสู่ความแตกแยก พรรคการเมืองและการเลือกตั้งจึงกลายเป็นสิ่งที่ทำให้สังคมชุมชน หรือครอบครัวแตกแยกกัน กล่าวคือ สมาชิกของสังคมที่มีการใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง และเคารพกติกา หรือกล่าวได้ว่า พลเมืองเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เมื่อประชาชนเป็น “พลเมือง” ก็จะเปลี่ยนจากภาวะหรือปัญหา กลายเป็นพลังของเมืองหรือกำลังของเมืองปัญหาทุกอย่างของสังคมก็จะแก้ไขได้ สังคมก็จะเข้มแข็ง และประชาธิปไตยก็จะประสบความสำเร็จ อย่างไรก็ตาม งานศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์ความเป็นพลเมืองในบริบทท้องถิ่นยังมีอยู่อย่างจำกัด ตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งแม้จะมีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจจากภาคการเกษตรและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แต่ยังคงขาดการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับระดับความเป็นพลเมืองและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพลเมืองประชาธิปไตยในพื้นที่นี้ยังเป็นระบบ จึงเป็นเหตุผลสำคัญที่เลือกพื้นที่ตำบลดอนคลังเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้จากแนวคิดเรื่อง “พลเมืองประชาธิปไตย” ซึ่งพัฒนาจากแนวคิดของ Thomas Marshall (1950) ที่เสนอว่า สิทธิพลเมืองต้องครอบคลุมทั้งสิทธิพลเมือง (Civil Rights) สิทธิทางการเมือง (Political Rights)

และสิทธิทางสังคม (Social Rights) ขณะเดียวกันยังนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Almond และ Verba (1963) ซึ่งชี้ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองที่เปิดกว้างและมีการสนับสนุนจากสถาบันพื้นฐาน เช่น ครอบครัว ศาสนา โรงเรียน และรัฐ จะช่วยเสริมสร้างพลเมืองประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังประยุกต์หลักทฤษฎีการมีส่วนร่วม 4 ประการ ได้แก่ สัจจะ, ทมะ, ซันติ และจาคะ ซึ่งสามารถส่งเสริมคุณลักษณะของพลเมืองที่มีคุณภาพ เช่น การมีวินัย เคารพผู้อื่น และเสียสละเพื่อส่วนรวม (พระธรรมปิฎก, 2542) ซึ่งเหมาะสมต่อการพัฒนาแนวคิดพลเมืองในบริบทของสังคมไทยโดยเฉพาะ

ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” จึงมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว รวมถึงค้นหาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลเมืองนั้น อันจะนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางส่งเสริมพลเมืองประชาธิปไตยโดยบูรณาการกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้เพื่อตอบสนองเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่นไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืนและมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อนำเสนอความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการประยุกต์ตามหลักทฤษฎีการมีส่วนร่วม

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในลักษณะการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร (Population) ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการทำวิจัยจำนวน 370 คน ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถาม หลังจกดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้รับมาทำการประมวลผลของข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็น

พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีและการทดสอบค่า F-test โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน ๙ รูปหรือคน โดยแบ่งเป็นกลุ่ม จำนวน 4 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มที่ 2 นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านรัฐศาสตร์ กลุ่มที่ 3 นักการเมืองท้องถิ่น และกลุ่มที่ 4 ผู้นำชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง หลังจากดำเนินการสัมภาษณ์จนครบทุกประเด็นรวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis)

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพรับจ้างทั่วไป

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

1.2.1 ผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรม 4 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มากที่สุดได้แก่ ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ รongลงมาได้แก่ ด้านทมะ การฝึกฝน และด้านขันติ ความอดทน และน้อยที่สุดได้แก่ ด้านจาคะ ความเสียสละ

1.2.2 ผู้ตอบแบบสอบถามมีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ มากที่สุดได้แก่ ด้านการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รongลงมาได้แก่ ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น และน้อยที่สุดได้แก่ เคารพกฎหมายและกฎกติกาของสังคม

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

สมมุติฐาน หลักธรรมาธรรม 4 อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ผลการทดสอบสมมุติฐานพบว่า

หลักขรรวาทธรรม 4 มี 3 ด้าน ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ 1) ด้านทมะ การฝึกฝน 2) ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ 3) ด้านจาคะ ความเสียสละ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

3. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยประยุกต์ตามหลักขรรวาทธรรม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการนำเสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การประยุกต์ใช้หลักขรรวาทธรรม 4

1.1 ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ พบว่า ความซื่อสัตย์สุจริตในการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการกำกับดูแลการบริหารและพัฒนาท้องถิ่นควรมุ่งเน้นความเสมอภาคและยุติธรรม ทั้งในด้านการแบ่งปันทรัพยากร การให้บริการประชาชน และการรักษาความเป็นกลางทางการเมือง การทำงานควรยึดหลักคุณธรรม ความเสียสละ และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม พร้อมส่งเสริมจิตสำนึกแห่งการช่วยเหลือและความร่วมมือในทีมงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวม การสร้างความไว้วางใจในตัวนักการเมืองขึ้นอยู่กับ การปฏิบัติตามนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม ขณะเดียวกัน การเลือกตั้ง เป็น กลไก สำคัญ ที่ เปิด โอกาส ให้ ประชาชน มี ส่วน ร่วม กำหนดอนาคตของชุมชนตามระบอบประชาธิปไตย

1.2 ด้านทมะ การฝึกฝน พบว่า การฝึกฝนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ การเคารพกฎหมาย การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง การมีจิตสาธารณะ การตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล การปกป้องสิทธิ การมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และการส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม

1.3 ด้านขันติ ความอดทน พบว่า ความอดทนต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เกี่ยวข้องกับการยอมรับความแตกต่าง การฟังอย่างตั้งใจ การอดทนต่อกระบวนการทางการเมืองและความล้มเหลว การรับฟังการวิจารณ์ การอดทนต่อความไม่แน่นอนและความขัดแย้ง การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ และศาสนา การฝึกฝนความอดทนเหล่านี้ ช่วยสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค

1.4 ด้านจาคะ ความเสียสละ พบว่า ความเสียสละต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน เกี่ยวข้องกับการทำงานเพื่อส่วนรวม การเสียสละเวลาและทรัพยากร การยอมรับความไม่สะดวกสบาย เพื่อประโยชน์ส่วนรวม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การยืนหยัดเพื่อความยุติธรรม การสละเวลาเพื่อ

การศึกษา การแก้ไขความขัดแย้งอย่างสันติ และการทำงานเพื่อสร้างอนาคตที่ดีกว่าสำหรับคนรุ่นหลัง การเสียสละ เหล่านี้ช่วยสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค

2. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

2.1 ด้านการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ พบว่า การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนเกี่ยวข้องกับการยอมรับความเท่าเทียม การเคารพสิทธิส่วนบุคคล การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพ การสนับสนุนความยุติธรรม การปกป้องสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการศึกษา การสนับสนุนการมีส่วนร่วม การสร้างสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และการส่งเสริมความหลากหลาย การเคารพศักดิ์ศรีเหล่านี้ช่วยสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค

2.2 ด้านการพกกฎหมายและกฎกติกาของสังคม พบว่า การเคารพกฎหมายและกฎกติกาของสังคมเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การปฏิบัติตามกฎหมายช่วยสร้างความเป็นระเบียบและความยุติธรรมในสังคม การเคารพกฎกติกาช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความปลอดภัย การมีจิตสำนึกต่อสังคมและการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางกฎหมายช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบกฎหมายและการปกครอง การศึกษาเกี่ยวกับกฎหมายช่วยให้ประชาชนเข้าใจและปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

2.3 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง การดูแลสุขภาพ การศึกษาและพัฒนาตนเอง การเคารพสิทธิของผู้อื่น การมีจิตสาธารณะ การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง การปฏิบัติตามกฎหมาย การช่วยเหลือผู้อื่น และการส่งเสริมความยุติธรรมและความเสมอภาค ล้วนเป็นการแสดงความรับผิดชอบที่ช่วยสร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี มีประเด็นอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

1.1 หลักฆราวาสธรรม 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า การประยุกต์หลักฆราวาสธรรม 4 ในระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วยความซื่อสัตย์ที่ยึดหลักความเสมอภาค ยุติธรรม และการรับผิดชอบต่อส่วนรวม การฝึกฝนคุณธรรมผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเคารพกฎหมาย และการส่งเสริมจิตสาธารณะ รวมถึงความอดทนต่อความหลากหลายและการเปลี่ยนแปลง และการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมชาย แสงดาว ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมจริยธรรมตามหลักฆราวาสธรรมของ

นักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๓” ผลการวิจัยพบว่า นำเสนอแนวทางการส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาธรรมของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค ๓ หลักสัจจะ (ความซื่อสัตย์) ด้วยการรักษาสัจจะ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ที่ตนเองได้รับมอบหมาย มีความจริงใจที่จะช่วยเหลือประชาชน ให้ข้อมูลที่เป็นจริง เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ไม่เลือกปฏิบัติ กระทำความดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น หลักทมะ (ความหนักแน่น) ด้วยการฝึกฝนการช่มใจ ฝึกนิสัย ปรับตัว รู้จักควบคุมจิตใจ ฝึกหัดตัดนิสัย แก้ไขข้อบกพร่อง การบังคับตัวเอง สกัดกั้นความโกรธ การปรับตัว การอยู่ร่วมกันในสังคม ควบคุมจิตใจ ให้อยู่ในฝ่ายธรรมะอันเป็นฝ่ายกุศลอย่างเสมอต้นเสมอปลาย หลักขันติ (ความอดทน) อดทนต่อความยากลำบาก ไม่ท้อถอย ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร ฝึกอดกลั้นหรือฝึกให้มีขันติ ไม่โกรธง่าย อดทนต่อแรงกดดัน ไม่หวั่นไหวหลงไหลไปความทะยานอยาก หลักจาคะ (ความเสียสละ) มีความเสียสละ สละกิเลส สละความสุขสบาย และผลประโยชน์ส่วนตน การให้ทาน รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เพื่อนบ้าน มิตรสหาย ด้วยความเต็มใจ ทั้งผู้ให้และผู้รับ เอาใจใส่ดูแล เป็นที่พึ่งพาอาศัย บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม อยู่เสมอ มีความเสียสละ กล้าหาญ

1.2 ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก ดังนั้นแสดงให้เห็นว่า การเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ยอมรับความเท่าเทียม ปกป้องสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมการศึกษา และสนับสนุนความหลากหลาย พร้อมทั้งเคารพกฎหมายเพื่อสร้างความเป็นระเบียบและความยุติธรรม การเคารพสิทธิ การช่วยเหลือกัน และส่งเสริมจิตสาธารณะ เพื่อสร้างสังคมที่ยุติธรรมซึ่งสอดคล้องกับกับงานวิจัยของพระมหานรินทร์ วีรพล (ทบแก้ว) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์ เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดระยอง” ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน ในจังหวัดระยอง โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชน โดยรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาธรรม 4 มี 3 ด้าน ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ 1) ด้านทมะ การฝึกฝน 2) ด้านสัจจะ ซื่อสัตย์ 3) ด้านจาคะ ความเสียสละ สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนหรือทำนายความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูบรรพตภาวนาวีธาน (มนินท์ จันทโก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอมืองนครนายก” ผลการวิจัยพบว่า

ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในอำเภอเมืองนครนายก พบว่า ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย

3. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยการประยุกต์ตามหลักธรรมาธรรม

แนวทางการนำเสนอความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตามหลักธรรมาธรรม 4 ประกอบด้วย ด้านสัจจะ ความซื่อสัตย์ พลเมืองควรยึดหลักคุณธรรม ความเสียสละ และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านทมะ การฝึกฝน การฝึกฝนพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยควรมีการเคารพกฎหมาย และการรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง ส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม ด้านขันติ ความอดทน พลเมืองควรยอมรับความแตกต่าง สร้างสังคมที่ยุติธรรมและเสมอภาค ด้านจาคะ ความเสียสละ มีการทำงานเพื่อส่วนรวมและเสียสละทรัพยากรเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ส่วนแนวทางการส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ด้านการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีการยอมรับและเคารพสิทธิส่วนบุคคล การมีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตย ด้านเคารพกฎหมายและกฎกติกาของสังคม มีการปฏิบัติตามกฎหมายสร้างความเป็นระเบียบและความยุติธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น การมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมือง ปฏิบัติตามกฎหมาย ยอมรับความคิดเห็นและยืนหยัดในความยุติธรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในระบอบประชาธิปไตยควรมียึดหลักธรรมาธรรม 4 เพื่อสร้างสังคมที่ยั่งยืนและเสมอภาค ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชาณรงค์ โชติธมโม (ประเสริฐศรี) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 องค์ประกอบคือ ด้านพลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อ ประกอบด้วย การปฏิบัติตามกฎหมาย พลเมืองที่มีความรับผิดชอบต่อจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายที่มีอยู่ในสังคมโดยไม่ละเมิด และรู้จักแจ้งความเมื่อเห็นการละเมิดกฎหมายหรือความไม่เป็นธรรมในสังคมการร่วมเสนอแนะและเข้าร่วมในการตัดสินใจ ด้านการเป็นพลเมืองที่มีส่วนร่วมในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานครเป็นกระบวนการที่สำคัญและสามารถทำได้โดยมีการรับผิดชอบและมีความรู้ในหลายด้าน ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม มีองค์ประกอบหลายอย่างที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าใจและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบอบการปกครอง

องค์ความรู้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี” ผู้วิจัยได้ค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัย จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และการสัมภาษณ์เชิงลึก ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม โดยเฉพาะการยึดหลัก ทฤษฎี ๔ ซึ่งประกอบด้วย ความซื่อสัตย์สุจริต ที่สะท้อนถึงการยึดมั่นในความเสมอภาคและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ การฝึกฝนคุณธรรม ผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ และการเคารพกฎหมายอย่างเคร่งครัด ความอดทนต่อความหลากหลาย ทั้งในด้านความคิด ความเชื่อ และวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การสร้างความยุติธรรมในสังคม ความเสียสละเพื่อส่วนรวม โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ของสังคมเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว มาประยุกต์ใช้กับพลเมืองในระบบประชาธิปไตย จึงควรยึดมั่นในหลักการเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปกป้องสิทธิมนุษยชน และเปิดใจยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง ตลอดจนปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของสังคมอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ ยังควรแสดงความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ผ่านการดูแลช่วยเหลือกัน การส่งเสริมจิตสาธารณะ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ เพื่อร่วมกันสร้างสังคมที่มีความเสมอภาค เป็นธรรม และยั่งยืนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะได้ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรทำโครงการอบรมเกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานสำหรับประชาชนและสร้างหลักสูตรการเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยให้นักเรียนทุกระดับการศึกษาได้เรียนรู้

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดช่องทางสื่อสารให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อระบอบประชาธิปไตย โดยเปิดให้แสดงความคิดเห็นผ่านระบบแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ในการสื่อสาร

3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด และสิ่งผิดกฎหมายที่มีโทษร้ายแรง หรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับยาเสพติดในโรงเรียน

4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้มีความเที่ยงธรรม ในการบังคับใช้กฎหมายด้วยความเสมอภาค ไม่แบ่งแยกชนชั้นและไม่เห็นแก่พวกพ้อง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดอบรมความรู้เกี่ยวกับการยอมรับความคิดเห็นและความแตกต่างของผู้อื่น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดการอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดในชีวิตประจำวัน

3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดอบรมเกี่ยวกับมีความรับผิดชอบหน้าที่และบทบาทของตนเองในสังคม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในระดับวงกว้างอาจเป็นระดับอำเภอหรือระดับจังหวัด

2. ควรศึกษาอิทธิพลหรือปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเทียบเคียงให้เห็นถึงความเหมือนหรือความแตกต่าง

3. ควรทำการศึกษาวิจัยความพึงพอใจของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองทั้งระดับท้องถิ่นและระดับชาติ บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรมหมวดอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2555). *การศึกษาเพื่อสร้างพลเมือง (Civic education)*. กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

พระชาณรงค์ โชติธรมโม (ประเสริฐศรี). (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร (ดุชนิพนธ์รัฐศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์)*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). *หลักธรรมาธรรม 4 ประการ*. สืบค้น 24 พฤษภาคม 2568, จาก

https://pws.npru.ac.th/praepat/system/20220706084951_e17e64bb2221675c17edf8d8ef87a757.pdf.

- พระครูบรรพตภาวนาวิธาน (มรินทร์ จนทโก). (2566). *การพัฒนาพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยตามแนวพระพุทธศาสนา ของประชาชนอำเภอเมืองนครนายก* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิพนธ์ วีรพโล (ทบแก้ว). (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการกองทุนสัจจะออมทรัพย์เพื่อความเข้มแข็งของเศรษฐกิจชุมชนในจังหวัดระยอง* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560*. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สมชาย แสงดาว. (2566). *การส่งเสริมจริยธรรมตามหลักธรรมาภิบาลของนักเรียนนายสิบตำรวจ ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 3* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Almond, G. A., & Verba, S. (1963). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*. Princeton University Press.
- Marshall, T. H. (1950). *Citizenship and social class*. Cambridge University Press.